

2. Дудник Л.В. Некоторые способы поточного контроля знаний студентов / Л.В. Дудник, С.Н. Петричко // Матеріали ХХІІ міжнародної науково-методичної конференції «Управління якістю підготовки фахівців» (м. Одеса, 20 – 21 квітня 2017 р.). Частина 2. Одеса: ОДАБА, 2017. С. 59-60.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-228-9-24>

**PECULIARITIES OF TEACHING CHILDREN
WITH ACADEMIC GIFTEDNESS IN THE CONDITIONS
OF THE NEW UKRAINIAN SCHOOL**

**ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З АКАДЕМІЧНОЮ
ОБДАРОВАНІСТЮ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ**

Polytsiak N. I. Полицяк Н. І.

*Master of Cultural Studies,
director of the Communal
Institution "Center for Professional
Development of Pedagogical Workers" of
the Goshchan Settlement Council
Rivne region, Ukraine*

*магістр культурології,
директор Комунальної установи
«Центр професійного розвитку
педагогічних працівників»
смт. Гоща
Рівненська область, Україна*

Якісний стрибок у розвитку нових технологій спричинив потребу суспільства в людях, здатних нестандартно мислити, вносити новий зміст у всі сфери життєдіяльності. Вирішити означене завдання можливо лише шляхом збереження та примноження інтелектуального потенціалу країни. Саме обдаровані діти дають суспільству унікальну можливість компенсувати потребу в екстенсивному відтворенні інтелектуального людського ресурсу. Саме вони – національне досягнення, яке потрібно берегти і якому потрібно допомагати. Тому одним із пріоритетних напрямів державної освітньої політики України має стати піклування про обдаровану молодь, котра визначатиме шляхи її розвитку в майбутньому.

Місія Нової української школи – допомогти розкрити й розвинути здібності, таланти та можливості кожної дитини, що є неповторною, наділеною від природи унікальними здібностями, талантами й можливостями. Саме тому до основних завдань сучасної освіти належить не лише виявлення резервів здібних і обдарованих школярів, але й забезпечення спрямованості освітнього процесу на формування та розвиток гармонійно-розвиненої особистості обдарованого учня, його

здатності до впевнених і самостійних дій у різноманітних навчальних і життєво-побутових ситуаціях, які постають перед ним в процесі взаємодії із соціумом. За цієї умови проблема виявлення та розвитку обдарованості учнів у сучасній науці є досить актуальною та розглядається на двох рівнях – психометричному та методичному (педагогічному) [1; 2].

Незважаючи на багатогранність та різноманітність підходів і концепцій щодо обґрунтування понять, пов'язаних з обдарованістю, однією з найпоширеніших на сьогоднішній день є думка, за якої обдарованість трактується як сукупність здібностей, внутрішніх задатків та передумов, які дають змогу людині за звичних умов життєдіяльності досягати кращого результату на відміну від пересічної людини.

Вивчення наявних у психолого-педагогічній науці вітчизняних та зарубіжних концепцій обдарованості дає підстави вважати, що чинниками, які можуть виконувати функцію стимуляторів розвитку дитячої обдарованості у закладах середньої освіти, мають стати:

- забезпечення гуманізованого освітнього середовища закладу;
- інформаційна насиченість освітнього процесу задля стимулювання пізнавальних можливостей школяра;
- культивування вчителями та адміністрацією закладу інтелектуальних цінностей і творчих досягнень учнів;
- відсутність статусної ієрархії та демократичний стиль управління навчальною діяльністю школярів;
- високий рівень толерантності педагога до обдарованої дитини та виважене ставлення до її невдач.

Аналіз сучасних наукових досліджень свідчить, що в контексті існуючих видів обдарованості феномен академічної обдарованості є найменш вивченим, а тому не існує однозначного підходу до розуміння і трактування цього поняття. На початкових етапах дослідження цей вид обдарованості ототожнювали з високим рівнем розвитку інтелекту дитини. Так, О. І. Савенков вважає, що інтелектуальний коефіцієнт дає певні уявлення про рівень розумових можливостей дитини в шкільному віці, а інтелектуальна обдарованість, в свою чергу, здатна забезпечувати взаємообумовлений вплив на розвиток академічної обдарованості [4]. Г. Тарасова не розмежує поняття академічної та інтелектуальної обдарованості, а користується терміном академічна як одним із проявів розумової обдарованості дитини [5].

Інтелект також є однією з важливих здібностей у структурі академічної обдарованості, тому нині його дослідження пов'язують із прогнозуванням академічної успішності школярів у закладах освіти. Відповідно у сучасній психолого-педагогічній науці акцентується увага на важливості розмежування інтелектуальної та академічної

обдарованості, що є одним із важливих питань сучасної шкільної практики.

Академічна обдарованість, так само як і інтелектуальна, передбачає високий рівень розвитку інтелекту та особливих здібностей, що сприяють успішному навчанню. Однак у академічно обдарованих школярів рівень успішності не завжди відповідає рівню розвитку їх здібностей, адже учні з академічним рівнем обдарованості досягають результату не лише завдяки гнучкості розумових процесів, але й за допомогою здатності навчатися, вміння самостійно вчитися. Академічна обдарованість проявляється в успішності засвоєння окремих навчальних предметів, а тому є більш вибірковою. Такі діти можуть показати високі результати щодо легкості і швидкості засвоєння знань із математики й іноземної мови, фізики або біології та іноді мати низьку успішність з інших предметів, що сприймаються ними не так легко.

Безумовна вибіркковість прагнень до засвоєння знань у відносно вузькій галузі створює певні проблеми в школі та сім'ї. Батьки та вчителі нерідко бувають незадоволені тим, що дитина не вчиться однаково добре з усіх предметів, а тому відмовляються визнавати її обдарованість і, відповідно, не прагнуть шукати можливості для підтримки та розвитку спеціальних обдарувань цієї категорії дітей. З іншого боку, як свідчить практичний досвід, багато педагогічних працівників на стереотипному рівні схильні применшувати значущість академічної обдарованості у порівнянні з інтелектуальною, вважаючи, що ці два поняття взаємодоповнюють один одного.

Як підсумок, у вимірі сучасних психолого-педагогічних досліджень академічну обдарованість трактують як складне багатогранне поняття, інтегральну характеристику особистості, що ґрунтується на складному поєднанні психологічних та психофізіологічних особливостей індивіда. Відповідно реалізація означеного виду обдарованості відбувається через успішну діяльність в конкретній галузі. Таким чином академічна обдарованість є тим видом дитячої обдарованості, що проявляється в неординарних досягненнях у навчанні, швидкості та легкості засвоєння великих обсягів знань. Запорукою високих показників успішності з усіх або деяких предметів є вміння самостійно вчитися, розвиток якого на даний момент часу є одним із пріоритетних у процесі навчання сучасних школярів.

Зважаючи на сучасні дослідження та практичний досвід, можна стверджувати, що серед учнівської аудиторії значний відсоток припадає саме на дітей з академічним проявом обдарованості, тоді як інтелектуально обдарованих дітей значно менше. Так, серед академічно обдарованих дітей В. М. Онацький виділяє дві групи, зокрема: 1) учні, які легко засвоюють будь-яку інформацію та досягають значних результатів з усіх предметів, тобто відзначаються широкою здатністю до

навчання; 2) учні, які мають підвищені здібності до засвоєння знань в одній або декількох близьких сферах діяльності [3].

Заглиблення у проблему академічної обдарованості показує, що діти з академічним типом обдарованості також відзначаються специфічними стійкими некогнітивними характеристиками. Для прикладу, оскільки академічна обдарованість формується на основі улюбленої діяльності, то академічно обдаровані учні відзначаються стійкістю інтересів до обраного виду занять. Якщо «інтелектуали» вирізняються критичним мисленням, то академічно обдаровані школярі є хорошими виконавцями, майстрами своєї справи, що в майбутньому дозволяє їм стати хорошими професіоналами в обраній сфері діяльності.

Враховуючи, що розвиток означеного типу обдарованості недостатньо стимулюється педагогами у закладах освіти, саме вчителі потребують удосконалення власних знань щодо психології академічної обдарованості, розмежування академічного та інтелектуального типів обдарованості, забезпечення сприятливих психолого-педагогічних умов для розвитку некогнітивного особистісного потенціалу академічно обдарованих школярів. Зважаючи на це, Нова українська школа, працюючи на засадах особистісно орієнтованої моделі освіти, повинна максимально враховувати права обдарованої дитини, її здібності, потреби та інтереси, реалізуючи на практиці принцип дитиноцентризму.

Література:

1. Кравцова О. Форми та методи роботи з обдарованими дітьми на уроках та в позаурочний час. *Обдарована дитина*. 2010. № 8. С. 2–5.
2. Лалак Н. В. Теоретичні засади навчання обдарованих дітей молодшого шкільного віку у контексті реформування освіти. *Обдаровані діти – інтелектуальний потенціал держави: матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Чорноморськ, 11-17 липня 2016 року) / Інститут обдарованої дитини НАПН України; Мала академія наук України. С. 54–56.
3. Онацький В. М. Академічна обдарованість та методи її діагностики. *Обдарована дитина*. 2002. № 2. С. 51–56.
4. Савенков А. И. Психология детской одаренности. Москва: Генезис, 2010.
5. Тарасова С. Ю. Опыт консультативного наблюдения одаренных детей. *Психологическая наука и образование*. 2002. № 1. С. 59 – 63.
6. Шевчишена О. В. Психолого-педагогічний супровід обдарованої дитини у загальноосвітньому навчальному закладі. Хмельницький, 2016.